

Lars Kruth – en av dövrörelsens största profiler

Lars Kruth, en av dövrörelsernas största profiler, föddes 3 november 1920 och gick bort den 11 februari 2019, 98 år gammal. Lars kom att bli dövas starkaste och tydligaste röst i Sverige. Han lade ned hela sin själ på att lyfta och förändra dövas situation till det bättre. Hans insatser resulterade i många framgångar, bland annat riksdagens erkännande av teckenspråk 1981 och dövas rätt till undervisning på teckenspråk.

Här berättar vi lite mer om Lars Kruth. Kruth föddes den 3 november 1920 i byn Åsan i Jämtland. Han förlorade hörseln tio år gammal. Efter det fick han byta skola. På dövskolan i Härnösand lärde han sig ett nytt språk, teckenspråk. Men det språket var förbjudet i undervisningen. Istället hölls lektionerna på talad svenska. Eleverna lärde sig att tala hjälpligt men lärde sig inte ordens innebörd. Han läste böcker och återberättade dem för andra elever. Då såg han hur kunskapen sögs in. Det stod klart för honom: teckenspråket måste vara undervisnings-språket i skolan.

Han kom att bli dövas starkaste och tydligaste röst i Sverige: han lade ned hela sin själ på att lyfta och förändra dövas situation till det bättre. Han var ordförande (1955-1967 och 83-86) för Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) och däremellan bland annat studiekonsulent på förbundet.

Likvärdig utbildning, rätt till teckenspråk och andra sociala frågor, som tolktjänst, var avgörande för ett fullvärdigt liv som döv, menade han. Under hans tid började SDR nå samförstånd med myndigheter och kontakter med politiker etablerades. Förbundet fick en stark legitimitet. 1967 slutade han det jobb han hade haft sedan 1940, som möbelsnickare, och avgick som ordförande för SDR för att bli studiekonsulent på förbundet. Då kunde han ägna sig åt utbildningsfrågor på heltid.

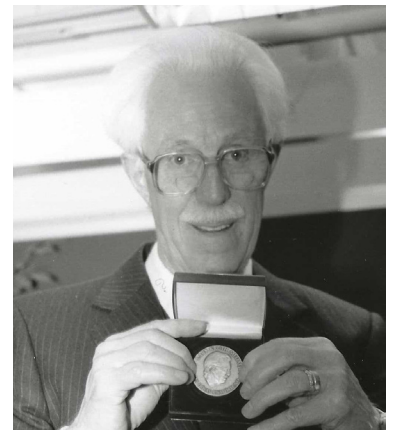
Under 60-talet betades en rad viktiga saker av: rätten till utbildning på teckenspråk möjliggjordes genom att starta Västanviks folkhögskola i Leksand på 1960-talet. Med bl.a. kurser i föreningskunskap kunde dövrörelsen organisera sig allt mer. Även tolktjänsten startades under andra halvan av 60-talet. Detta ansåg han var ett indirekt erkännande av teckenspråket.

På 70-talet fick allt fler föräldrar till döva barn upp ögonen för teckenspråket och blev därmed en viktig allierad i kampen. Kronan på verket kom den 14 maj 1981 då riksdagen erkände svenskt teckenspråk som ett fullgott språk och det blev senare ett undervisningsspråk i alla dövskolor i Sverige.

Året innan, 1980, blev Lars Kruth utnämnd till hedersdoktor vid Stockholms universitet för sitt arbete i dövas och teckenspråkets namn. Han hade då sedan 1940 (då han återupplivade sin lokala dövförening i Jämtland) och sedan 1953 i SDR:s namn ägnat sig i många decennier åt dövas sak. SDR lämnade han 1989. Då stiftade förbundet utmärkelsen Kruthmedaljen. Den delas ut till de personer som gjort stora insatser för döva på SDR:s kongress vart fjärde år.

Hans visionära idéer skapade den moderna ideologi som man kan se i Sveriges Dövas Riksförbunds arbete i dag: rätten till likvärdig utbildning på teckenspråk är nyckeln till allt.

Han fick med sig folk och de med honom skapade en dövrörelse som man kunde räkna med, som stod upp för döva och teckenspråket. Det är en otrolig livsresa han gjort. Den gjorde han med ett orubbligt patos, civilturage och en stor skopa jämtsk envishet. För det är dövrörelsen och hela Dövsverige honom evigt tacksam.

Det här materialet är framtaget inför Sveriges Dövas Riksförbunds, SDR:s, 100-årsjubileum och ingår i en serie av historiska händelser och milstolpar som haft en stor betydelse för SDR och dövrörelsen.

Bildkällor: SDR, Sveriges Dövas Ungdomsförbund och Västanviks folkhögskola. Mer information: www.sdr.org